

ZAČALO TO ASI HIEROGLYFY

Vážení pánové, říkám to nerad, ale drtivá většina prázdnin má svůj konec a mám takové tušení, že ani ty letošní nejsou výjimkou. Začíná nám pravidelné učení–mučení. Svě ctěné tělesné schránky jste jistě proháněli jaksepatří, teď přišel čas rozhybat mozkové závitky.

V minulém čísle jsem vás tak trochu naváděl k návštěvě některého poutního místa. Ti z vás, kteří se navést nechali, se možná setkali s tím, že na těchto místech se tu a tam uctívá nějaký obraz, socha nebo kříž, a přišlo jim to nezvyklé či zvláštní. Ti hloubavější si třeba vzpomněli na slova z Desatera, která zakazují vytvářet obrazy, a nějak jim to nešlo dohromady. Vynasnažím se s vámi najít cestu z nesnázi.

Reč se zapisovala a zapisuje různými způsoby. Naše písmo nazývané latinka je jen jedním z nich. Má za sebou zajímavou historii. Přes řečtinu bychom ji mohli sledovat až ke starým Féniciánům, současným starozákonním králů Davida a Šalomouna, nebo i pamětníkú Mojžíšovy cesty z Egypta. Ve své dnešní verzi je velice jednoduché a takřka ideální pro zápis mluvené řeči; někdy mě napadá, zda bychom neměli postavit pomník „neznámému Féniciánovi“. Nebylo tomu tak vždycky.

Jestliže si chci něco poznamenat, udržet v paměti a v záznamech nějakou věc, mohu si ji nakreslit. Proto první písmo bylo obrázkové – stačí se jen podívat na egyptské hieroglyfy, ty jste už určitě někde na obrázku viděli. Nebo si otevřete učebnici dějepisu. Ovšem kdo by se s tím pořád maloval, když to tak dlouho trvá, že? Proto se obrázky postupně zjednodušovaly, až se stalo, že bychom na nich už původní věc nepoznali. A pak nějaké chytré hlavy napadlo rozdělit mluvený jazyk na co nejmenší části, říkáme jim hlásky, a každé z nich přiřadit jeden bývalý obrázek. Samozřejmě se to nedělo naráz, trvalo to dlouhá staletí.

Máme tedy písmo již ne na první pohled obrázkové, kterým se dá skvěle zapisovat, ovšem které je třeba umět číst. A to v různých

dobách ne každý uměl a ne každý měl možnost se to skvěle naučit. Proto bylo žádoucí znázornit nejdůležitější informace tak, aby jim porozuměl každý, kdo se s nimi setká. Proto máme třeba na dopravních značkách obrázky.

Co je vlastně důležitá informace?

Dobrá otázka. Určitě se mnou budete souhlasit, že mezi nejdůležitější informace patří klíčové pravdy naší víry – že se Bůh stal člověkem, a to z Panny Marie, že za nás zemřel na kříži a vstal z mrtvých a že nám dal Svatého Ducha. Proto se začaly objevovat a stále objevují obrazy ukřižovaného Krista, Matky Boží s dítětem a dalších událostí dějin spásy. V dobách, kdy číst a psát uměli jen někteří, to byly velice důležité „písemné“ zprávy a připomínky, ale platí to i dnes, když číst a psát umíme. Proto se také ve středověku říkalo malbám na zdech kostelů a obrazech „Biblia pauperum“ – Bible

A co to Desatero?

Už jsme si řekli, že naše písmo má svého obrázkového prapředka, a i když už tak nevypadá, vlastně svým způsobem každé písmenko obrázkem je. Proto napíšeme-li větu „Ježíš Kristus vstal z mrtvých“, vlastně jsme vedle sebe sestavili pětadvacet malých prapodivných obrázků. A není-li v rozporu s Desaterem znázornit si fakt, který tato věta tvrdí, pětadvaceti obrázky, proč by mělo být jeho porušením, vystačíme-li si s obrázkem jediným?

Každý kříž, obraz či socha světce je vlastně jen jiným způsobem zachycení důležitého faktu, pravdy víry či svědectví o Boží lásce, který bychom stejně tak mohli vyjádřit slovem nebo písemně. Lidé se proto před těmito obrazy modlí, uklánějí a klekají – ne kvůli obrazům samým, ale kvůli tomu, co nám říkají. Víte už, že při slovech o vtělení Páně ve Vyznání víry se klaníme (a někdy i klekáme); proč bychom se tedy nesklonili před obrazem Matky Boží s dítětem, který znázorňuje a vyznává stejnou pravdu, byť jiným způsobem?

Všechny posvátné obrazy a sochy nás mohou a mají vést blíže k Bohu prostřednictvím toho, co zobrazují a vyjadřují. A co vede k Bohu, těžko může být hříchem. Vždyť přece sám Bůh se zjevil a zobrazil v Ježíši Kristu, o němž svatý Pavel píše, že je dokonalým Božím obrazem.

A když už je řeč o obrazech – když mluví Písmo o stvoření člověka, prohlašuje, že byl stvořen jako obraz Boží. Těžko se nám podaří namalovat obraz, který by předčil například Michelangelovy fresky. Ale když se budeme snažit, mohlo by být v našich silách, abychom se sami stávali čím dál tím zřetelnějším Božím obrazem. Abychom sami svým životem zobrazovali Krista. Úspěšné obrazení!

OTEC ZDENĚK DRŤKA

S laskavým svolením autora znovu otiskujeme text z roku 2007.

Foto: KKC Studio, Thanthara - Adobe stock

Schody do nebe II

Píše Zbyněk Pavienský
Kreslí Czina

